

competencies zhyttyevostymulnyh zrealizovano Conditions prepare students for self- motivational- consumer values associated with the assimilation of knowledge, skills and habits; responsibility in the formation of the students found opportunities to integrate their own personality traits that ensure the development of these competencies zhyttyevorehulyatyvnyh: samootnosheniya, achieving excellence in work, sociability in the partnership activities.

The study revealed trends combining school with educational expertise and state of market regulation. In reality, the current market mechanism in the school has a supporting role and compensate for the lack of state regulation of education. Compensation of market relations at school gets a certain autonomy in their actions.

A notable phenomenon in the implementation of the technology is the emergence of the freedom of the students – students seeking to master the techniques of choice of teaching techniques and professional self. Educational measuring the quality of schools in the implementation of technology and economic development of professional competencies in students specialized classes became popular innovation activities among teachers parents and children. Consumers of education, parents and their children a chance to influence the learning process, proposing new requirements for the professional competence of teachers and educational leaders.

Keywords: *economic readiness; moral readiness; professional and economic competence; psychological readiness; technology; willingness practical.*

Рецензенти

Побірченко Н. А. – д. пед. н., проф.,
Литвинова Н. І. – канд. пс. наук.

Стаття надійшла до редакції 17.01.2014

УДК 159.9:81.165.6

О. А. Чиханцова

ФОРМУВАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ГОТОВНОСТІ ОСОБИСТОСТІ ДО ОВОЛОДІННЯ ІНОЗЕМНИМИ МОВАМИ

Присвячено проблемам навчання іношомовного мовлення учнів випускних класів та студентів перших курсів та вивченню психологічних особливостей навчання іношомовного мовлення особистості. Описано методи та прийоми покращення психологічної готовності учнів до оволодіння іноземною мовою. Представлено особливості ставлень учнів старшої школи та студентів першого курсу до оволодіння іноземними мовами.

Ключові слова: *іношомовне мовлення; модель психологічної готовності особистості; учнівська молодь.*

Вступ. Однією з проблем навчання іношомовного мовлення є те, що студенти перших курсів приходять з різних шкіл і рівень їхнього володіння мовним матеріалом дещо різний, і у більшості студентів немовних факультетів не відповідає базовому рівню. Цю проблему відмічають майже всі опитані нами викладачі кафедр іноземної філології немовних факультетів. Причиною низького рівня володіння першокурсниками іношомовним мовленням, на наш погляд, є не тільки недостатня кількість годин і низький рівень знань і умінь іношомовного мовлення, закладених протягом навчання в середній та старшій школі загальноосвітніх навчальних закладів, а й недостатній розвиток психічних функцій першокурсників, таких як пам'ять, словесно-логічне мислення, абстрактне мислення та інших. Проте навчання іноземної мови студентів немовних спеціальностей ВНЗ має низку особливостей, а отже, потребує переосмислення та перегляду.

Проблемою формування психологічної готовності старшокласників до оволодіння іноземними мовами у ВНЗ є те, що випускники шкіл не володіють знаннями з іноземної мови за фахом, а обравши вищий навчальний заклад та спеціалізацію вони починають вивчати іноземну

мову за професійним спрямуванням, і ставляться до іноземної мови не більше як до предмета з циклу обов'язкового вивчення. Для них головним є профільюючий предмет.

Сьогодні навчання іноземних мов висуває за головну мету підготовку спеціаліста, здатного використовувати іноземну мову як інструмент професійної діяльності й професійного пізнання (Бучацька С., 2005, с. 139-142; Волобуєва О., 2012, с. 20-23; Гапоненко Л., 2002, с. 77-79). Тому направленість на оволодіння іноземними мовами за фахом у практиці викладання іноземних мов у вищому навчальному закладі можна вважати одним з найактуальніших на даний час.

З позицій професійно орієнтованого підходу до вивчення іноземної мови в умовах ВНЗ можна стверджувати, що це новий, порівняно зі школою, етап, основним елементом якого є іношомовне мовлення за фахом (Асланова А., 2002, с. 48-61; Зернецька А., 2008, с. 110-114; Онуфрієва І., 2010, с. 496-507).

Особливий інтерес викликають дослідження, що стосуються засобів формування психологічної готовності особистості до оволодіння іноземною мовою у вищих навчальних закладах на сучасному етапі (Зернецька А., 2008, с. 110-114). Як довготри-

валий процес психологічна готовність формується за допомогою низки заходів: моделювання дискусій, ігрових методів, лекційних і практичних занять тощо.

Метою статті є формування психологічної готовності учнів старшої школи та студентів-першокурсників навчання іншомовного мовлення.

Формування психологічної готовності. О. М. Хлівна вважає, що формування психологічної готовності здійснюється шляхом розвитку всіх структурних компонентів зазначеної готовності в умовах організованого навчання, яке спрямоване на оволодіння теоретичними знаннями і практичними вміннями, а також на удосконалення психічних процесів (Хлівна О., 1999 с. 15-19).

Вчені розглядають готовність як функціональний стан, що характеризує ступінь підготовки людини до професійної діяльності, та як систему компонентів, що визначають змістовно-процесуальні аспекти готовності (Платонов І., 2000, с. 320-326; Узнадзе Д., 2001).

Ядро готовності становлять психічні процеси і властивості. Зміст психологічної готовності складають інтегральні характеристики особистості, що включають в себе інтелектуальні, емоційні і вольові властивості, професійно-моральні переконання, потреби, звички, знання, вміння і навички, педагогічні здібності (Штученко Я., 2014). Проаналізувавши наукову літературу з даного питання, ми можемо виділити наступні компоненти психологічної готовності особистості до оволодіння іноземними мовами: мотиваційний, когнітивний, операційно-процесуальний, емоційно-вольовий. Експериментально нами було доведено, що всі компоненти пов'язані між собою і мають вплив один на одного.

Результати дослідження. Опитування, проведене нами серед студентів перших курсів немовних спеціальностей Університету «Україна» (облік та аудит, психологія, фізична реабілітація, соціальна робота, журналістика, видавнича справа та редактування, комп'ютерні технології та мережі, дизайн, технологія харчування) дає змогу стверджувати, що першокурсники часто не бачать сенсу в оволодінні іноземною мовою поряд із фаховими дисциплінами й тому мають дуже низьку мотивацію до вивчення іноземної мови. Лише 38,7% студентів відповіли, що знання з іноземної мови потрібні їм для подальшої роботи за спеціальністю.

Для з'ясування задоволеністю студентів перших курсів немовних спеціальностей рівнем знань з іноземної мови було запропоновано відповісти на запитання «Чи є рівень знань з іноземної мови, отриманий у школі достатнім для продовження вивчення її у ВНЗ?» На що 48,8% респондентів дали негативну відповідь, 39,4% опитаних рівень знань вважають достатнім, 15,4% не визначилися з відповіддю. Це говорить про те, що майже кожен другий студент немовного факультету є незадоволеним своїми знаннями з іноземної мови.

Загалом студенти відзначають покращення своїх знань з іноземної мови за фахом під час навчання у ВНЗ. Саме зі вступом у ВНЗ навчаючі змінюють своє ставлення до оволодіння іноземними мовами за фахом. Як видно з таблиці 1, між першокурсниками та старшокласниками є деякі відмінності.

За результатами отриманих відповідей ми виділили три групи серед старшокласників та першокурсників, що характеризуються різним ставленням до вивчення іноземної мови у школі та у ВНЗ. Порівнявши їх ми отримали такі дані:

Таблиця 1

Особливості ставлень учнів старшої школи та студентів першого курсу до оволодіння іноземними мовами

Категорія навчаючих	Негативне ставлення	Пасивне ставлення	Позитивне ставлення
Учні 11-х класів (N = 244)	11,1%	25,6%	63,3%
Студенти 1-го курсу (N = 85)	13,2%	19,3%	67,5%

За результатами дослідження ми бачимо, що 67,5% студентів підвищили свій професійний інтерес, вони визначилися з майбутньою професією та розуміють роль іноземної мови для оволодіння фахом. Нажаль, збільшилось негативне ставлення студентів (13,2%) до оволодіння іноземними мовами, на відміну від старшокласників. Студенти немовних спеціальностей вважають, що на їхньому факультеті недостатня кількість годин з іноземної мови в навчальному плані. Також, на думку студентів, у них різний рівень володіння іноземними мовами, оскільки групи у ВНЗ формуються за спеціальністю, а не за рівнем знань з іноземної мови, а це, в свою чергу, знижує інтерес до оволодіння іноземними мовами у ВНЗ.

Із анкетних даних ми дізнались, що 54,3% студентів-першокурсників витрачають до однієї години свого часу на підготовку домашнього завдання з іноземної мови, 25,6% студентів витрачають до 2 годин і лише 7,9% першокурсників виконують домашнє завдання більше двох годин. А 12,2% з них взагалі не виконують домашнє завдання, пояснюючи це браком часу та нерозумінням завдань.

Дослідження, проведене нами засвідчило, що реальні зміни в навчанні студентів нефілологічних спеціальностей з іноземної мови як засобу спілкування ще не стали загальним надбанням. Варто підкреслити, що на сьогодні відсутні дослідження, які б розкривали власне проблеми адаптації учнівської молоді до вивчення іноземної мови у вищому навчальному закладі. Саме тому завдання нашого дослідження було виявити особливості адаптації старшокласників до оволодіння іноземними мовами у ВНЗ.

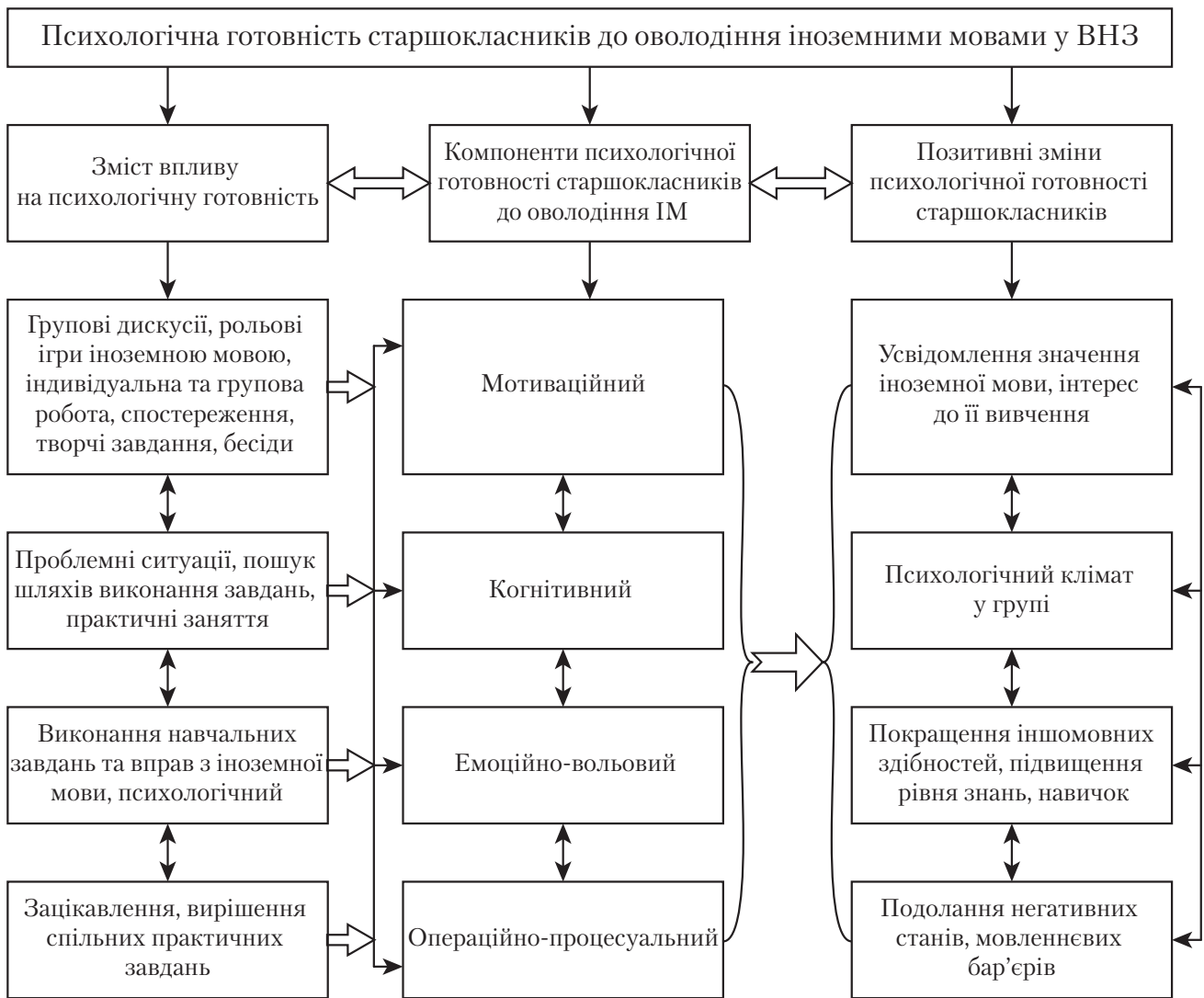

Рис. 1. Модель формування психологічної готовності старшокласників до вивчення іноземної мови у ВНЗ.

Важливим завданням є створення структурно-функціональної моделі психологічної готовності старшокласників до оволодіння іноземними мовами у ВНЗ, за якої кожний компонент цієї моделі, а саме: мотиваційний, когнітивний, операційно-процесуальний, емоційно-вольовий набули б тенденцій до розвитку.

Для пошуку ефективних засобів впливу на зазначену готовність старшокласників важливим завданням було розроблено та апробовано модель формування психологічної готовності (Рис. 1) учнівської молоді до вивчення іноземної мови у ВНЗ, за якої її кожний компонент, а саме мотиваційний, когнітивний, операційно-процесуальний та емоційно-вольовий, набував тенденцій до розвитку. Значний внесок до розвитку психологічної готовності старшокласників зробили самі учні завдяки самооцінці та самоконтролю.

Навчання і формування самоконтролю в учнів сприяло розвитку у них адекватної самооцінки своєї навчальної діяльності. Важливим для розвитку психологічної готовності був клас, де старшокласники завдяки самоконтролю та взаємоконтролю ро-

били внесок у виконання спільного завдання, корегуючи власні дії та корегуючи власні здібності.

Експериментальна перевірка ефективності моделі психологічної готовності старшокласників до оволодіння іноземними мовами у ВНЗ містила у собі емпіричне дослідження рівня розвитку кожного компонента психологічної готовності. Зібрані дані в ході експерименту підтвердили припущення про неповне використання можливостей іншомовної підготовки учнів старшої школи щодо формування в них психологічної готовності до оволодіння іноземними мовами у вищому навчальному закладі.

Старшокласники не завжди можуть вірно обґрунтувати власні судження щодо важливості вивчення іноземної мови для майбутньої професії. У деяких випускників чітко просліджується професійна спрямованість і розгалуження навчальних дисциплін на профільні, які можуть бути важливими у майбутній діяльності, та непрофільні, яким старшокласники приділяють значно менше уваги.

Слід підкреслити, що під час опитування студенти вказують на психологічні особливості навчання діалогічному мовленню. Так, 68,9% студентів

першого курсу говорять про проблеми саме цього виду діяльності.

Отже, учнівській молоді потрібно надавати настанову на те, що іноземна мова може бути для них не тільки майбутньою практичною діяльністю, але й засобом для отримання додаткової інформації зі спеціальності.

Варто зауважити, що велике значення у навчанні іноземній мові набуває фактор підготовленості чи невідповідності до висловлювань. Іншомовна мовленнєва компетенція діалогічного мовлення передбачає вміння спонтанно реагувати на певну ситуацію та висловлювати своє відношення до неї.

Спираючись на вище сказане, нами були розроблені зміст роботи та програма проведення експерименту зі старшокласниками, які спрямовані на покращення психологічної готовності учнів до оволодіння іноземними мовами. Зі старшокласниками експериментальної групи була проведена система заходів. Експериментальна робота проводилась з дотриманням ряду принципів та умов. Групова ро-

бота на заняттях іноземної мови передбачала використання певних методів та прийомів (Табл. 2).

Першою частиною нашої програми було оволодіння учнями старшої школи теоретичними знаннями. Ці знання подавалися у вигляді занять з формування знань різних методів психологічної готовності до вивчення іноземних мов на практичних заняттях з іноземної мови. На цьому етапі проводилось закріплення вмінь та навичок, перевірявся рівень сформованості та здатність використання цих навичок іноземної мови під час спілкування. Програма передбачала оволодіння старшокласниками прийомами психічної саморегуляції своїх станів.

Друга частина програми передбачала проведення системи заходів зі старшокласниками експериментальних груп, яка передбачала проведення інформаційно-просвітницької роботи, спрямованої на розвиток психологічної культури старшокласників, підвищення рівня усвідомленості учнями значення іноземної мови для майбутньої професії.

Таблиця 2

Методи та прийоми покращення психологічної готовності учнів до оволодіння іноземної мови

Методи стимулювання навчальної діяльності	Прийоми
1. Метод емоційного стимулювання у поєднанні зі словесним методом	Прийоми зацікавлення та здивування: – наведення цікавих прикладів, фактів; – аналіз уривків із художньої автентичної літератури про життя й діяльність видатних науковців і громадських діячів; – цікаві аналогії в рідній та іноземній мовах; – порівняння наукових і народних мовних явищ в рідній та іноземній мовах; – інформування про сучасні наукові дослідження.
2. Навчальні дискусії	Прийом обговорення іноземною мовою, диспути, «круглий стіл», «мозковий штурм», дебати.
3. Наочність	Демонстрація, ілюстрація
4. Проблемно-пошукові методи	Створення проблемної ситуації: – виділення суттєвих ознак; – класифікація, узагальнення, визначення протиріч; – дослідницькі, творчі, інформаційні проекти іноземною мовою.
5. Практичні методи	Виконання навчальних завдань іноземною мовою.
6. Методи, які стимулюють когнітивний компонент ПГ старшокласників.	– незакінчені завдання; – тексти, які спонукають учнів старшої школи ставити запитання або шукати правильні шляхи виконання; – запитання спрямовані на отримання додаткової іншомовної інформації.
7. Методи, що стимулюють інтерес учнів старшої школи до іноземних мов.	Самостійно-пошукові: індивідуальна робота, спостереження, проекти, моделювання, дослідження. Виконання творчого завдання іноземною мовою самостійно.
8. Методи підвищення ініціативи під час іншомовної навчальної діяльності	– прийом спільного з учителем пошуку розв'язання іншомовних проблем; – прийом «лабіринту дій» (надається перелік можливих вирішень ситуацій, а учні знаходять вірне рішення), – прийом виконання спільних практичних завдань.
9. Методи, що стимулюють колективне навчання й спільну діяльність	Рольова гра, ділова гра. Створення ситуацій, які вимагають критики.

Зміст програми передбачав створення умов для ознайомлення учнів з власним потенціалом, конструктивної поведінки, психологічної гнучкості, набуття навичок самоорганізації. Практичні роботи спрямовані на формування адекватної самооцінки, рефлексії, набуття практичних навичок розв'язання актуальних міжособистісних та внутрішніх конфліктів, конструктивного спілкування.

Найбільш ефективними є самостійно-пошукові методи та методи підвищення ініціативи під час іншомовної навчальної діяльності. Вправи зосереджені на темі концентрують увагу на визначеній тематиці іншомовного мовлення у конкретній комунікативній ситуації. Основною умовою у цих вправах є те, щоб задана тема була важливою і знайомою для усіх.

Виконання зазначених вправ учнівською молоддю експериментальної групи розвивало у них якості та риси, що необхідні для спілкування іноземними мовами та сприяло формуванню іншомовних мовленнєвих навичок (читанню, говорінню, письму, аудіюванню).

Варто зазначити, що обговорення проблем, які є актуальними для старшокласників, організація навчальних дискусій сприяло створенню мовного середовища на заняттях іноземної мови. Це полегшило спілкування та обмін думок іноземними мовами. Використання різних методів та прийомів сприяло покращенню розумової діяльності старшокласників, розвитку іншомовного мовлення, сприймання, уваги, уяви та пам'яті.

Результати формувального експерименту з розвитку мотиваційного компоненту психологічної готовності старшокласників до оволодіння іноземними мовами у ВНЗ представлені у таблиці 3, оскільки мотиваційний компонент має найбільшу вагомість серед інших компонентів психологічної готовності особистості до оволодіння іноземними мовами.

Результати експерименту свідчать, що у мотиваційному компоненті психологічної готовності старшокласників експериментальної групи до оволодіння іноземними мовами відбулись суттєві зміни, чого не можна сказати про учнів старших класів контрольної групи, у яких за рік не відбулись зміни у мотивації до оволодіння іноземними мовами у ВНЗ.

Як видно з таблиці 3, у старшокласників експериментальної групи зросла вагомість всіх груп провідних мотивів. Найбільшу вагомість отримали мотиви обміну інформацією та спілкування, мотиви працевлаштування та навчання за кордоном і пізнавальні мотиви.

Результати експерименту дали змогу встановити психологічну специфіку процесу оволодіння учнями іноземними мовами в старшій школі. Ця специфіка представлена бажанням та готовністю старшокласників до індивідуально-групових імпровізованих форм роботи у вільний від навчального навантаження час, в умовах, які максимально наближені до реальних життєвих ситуацій.

Апробовані засоби формування компонентів психологічної готовності старшокласників до оволодіння іноземними мовами у ВНЗ сприяли підвищенню іншомовної комунікативної компетентності.

Висновки. В результаті впровадження експериментальної програми, яка включала рольові ігри, дискусії, практичні заняття, було виявлено, що засобами іноземної мови здійснюється вплив на психологічну готовність старшокласників та студентів першого курсу до вивчення іноземної мови.

Шляхи подальшого вивчення проблеми, що розглядається, є покращення всіх компонентів психологічної готовності студентів до оволодіння іноземними мовами у ВНЗ методами стимулювання навчальної діяльності.

Таблиця 3

Динаміка мотивації до оволодіння іноземними мовами у вищому навчальному закладі

Групи мотивів	Вагомість мотивів (учні 11 класів N= 62)			
	ЕГ, на початку експерим.	КГ, на початку експерим.	ЕГ, в кінці експерим.	КГ, в кінці експерим.
1. Пізнавальні мотиви	0,72	0,75	1,01	0,72
2. Мотиви матеріального характеру	0,78	0,76	0,83	0,79
3. Мотиви престижності спілкування іноземними мовами	0,66	0,69	0,75	0,68
4. Мотиви обміну інформацією та ділового спілкування	0,92	0,98	1,26	0,99
5. Мотиви працевлаштування та навчання за кордоном	0,85	0,84	1,06	0,83

Література

- Асламова Т. В.** Интерактивная модель обучения устному иноязычному общению в неязыковом вузе / Т. В. Асламова // Вестник Моск. гос. лингвист. ун-та. – М. : Изд-во МГЛУ, 2002. – Вып. 467. – С. 48-61.
- Бучацька С. М.** Психологічні особливості підготовки студентів з іноземної мови / С. М. Бучацька // зб. наук. праць №33. Ч.ІІ. – Хмельницький : Вид-во Національної академії ДСПУ, 2005. – С. 139-142.
- Волобуєва О. Ф.** Сприйняття та розуміння текстів іноземною мовою / О. Ф. Волобуєва // Вісник Київського національного університету імені Т. Г. Шевченка. – К., 2012 – вип. 29. – С. 20-23.
- Гапоненко Л. П.** Педагогічні умови формування готовності студентів до іншомовного спілкування / Л. П. Гапоненко // Наукові записки. Серія: Педагогічні науки. – Кіровоград: РВЦ КДПУ ім. В. Винниченка, 2002. – Випуск 45. Частина 1. – С. 77-79.
- Зернецька А. А.** Підхід, метод, принцип, прийом, навчальні впливи / А. А. Зернецька // Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки. Наукові дослідження. Досвід. Пошуки : [зб. наук. праць]. – Вип. 12. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2008. – С. 110–114.
- Онуфрієва І. Л.** Психологічний аспект навчання іншомовного мовлення дорослих / І. Л. Онуфрієва, Л. А. Онуфрієва // Проблеми сучасної психології. – 2010. Випуск 7. - С. 496-507.
- Платонов І. В.** Структура психологічної готовності особистості до правоохоронної діяльності / Платонов І. В. // Психологія. – К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2000. – Вип. 11. – С. 320–326.
- Узнадзе Д. Н.** Психология установки / Д. Н. Узнадзе. – СПб. : Питер, 2001. – 416 с.
- Хлівна О. М.** Формування психологічної готовності до роботи з обдарованими дітьми у студентів педучилища [Текст] : дис. канд. психол. наук : 19.00.07 / О. М. Хлівна; Інститут психології ім. Г. С. Костюка АПН України. – К., 1999. – 197 с.
- Штученко Я. І.** Особливості формування психологічної готовності студентів до професійної діяльності [Електронний ресурс] / Я. І. Штученко // Науковий огляд. – 2014. – Режим доступу: <http://naukajournal.org> Заголовок з екрану.

References

- Aslamova, T. V.** (2002). Interactive model of learning of verbal foreign communication at the non-linguistic university. Bulletin of Moscow state Linguistic University. Moscow: Izd MHLU. Vol. 467, 48-61. (in Russian).
- Buchatska, S. M.** (2005). Psychological peculiarities of students preparing for foreign language. Sat. sciences works. Khmelntsky: Type of the National Academy DSPU. Vol. 33, 139-142. (in Ukrainian).
- Volobueva, A. F.** (2012). The perception and understanding of texts in a foreign language. Bulletin of the Kiev National University named after Taras Shevchenko. Kyiv, Vol. 29, 20-23. (in Ukrainian).
- Gaponenko, L. P.** (2002). Pedagogical conditions of the forming the readiness of students to foreign language communication. Scientific notes. Series: Teaching Science, 45, Part 1, 77-79. (in Ukrainian).
- Zernetska, A. A.** (2008). Approach, method, principle, technique, training effects Language teaching in higher educational institutions today. Kharkov: V. N. Karazin Kharkov National University. Vol. 12, 110-114. (in Ukrainian).
- Onufrieva, I. L.** (2010). Psychological aspect of learning a foreign language of adults. Problems of modern psychology, 7, 496-507. (in Ukrainian)
- Platonov, I. V.** (2000). Structure of psychological readiness of the individual to law activity. Psychology. Kyiv: NPU. MPDragomanov. Vol. 11, 320-326. (in Ukrainian).
- Uznadze, D. N.** (2001). Psychology adjustment. St. Petersburg: Piter. (in Russian).
- Khliwna, A. M.** (1999). Formation of psychological readiness to work with gifted children by students of pedagogical school. Candidate's thesis. Kyiv: G. S. Kostiuk Institute of Psychology. (in Ukrainian).
- Shtuchenko Ya. I.** (2014). Features of formation of psychological readiness of students for professional work. Scientific review. Retrieved from <http://naukajournal.org> (in Ukrainian).

Е. А. Чиханцова

ФОРМИРОВАНИЕ ПСИХОЛОГИЧЕСКОЙ ГОТОВНОСТИ ЛИЧНОСТИ К ОВЛАДЕНИЮ ИНОСТРАННЫМИ ЯЗЫКАМИ

Статья посвящена проблемам обучения иностранной речи учащихся выпускных классов и студентов первых курсов и изучению психологических особенностей обучения иностранной речи личности. Описаны методы и приемы улучшения психологической готовности учащихся к овладению иностранным языком. Представлены особенности отношений учащихся старших классов и студентов первого курса к овладению иностранными языками.

Ключевые слова: иноязычная речь, модель психологической готовности личности, учащаяся молодежь.

O. Chyhantsova

**FORMATION OF PSYCHOLOGICAL READINESS OF THE PERSONALITY
TO THE MASTERY OF FOREIGN LANGUAGES**

This article is devoted to the problems of learning a foreign language of school-leavers and first year students studying and psychological characteristics of foreign language teaching broadcasting personality. We describe the methods and techniques to improve the psychological readiness of students to mastery a foreign language. It is presented the particularities of school-leavers' and first year students' attitude to mastering of foreign languages.

The research that was collected during the experiment confirmed the assumption of partial using of foreign language training of school-leavers about the forming their psychological readiness to master foreign languages at the universities.

School-leavers not always can explain their own opinions correctly concerning the importance of foreign language studying for future profession. Professional orientation is clearly traced by final-year pupils and branching into specialized disciplines that can be important in their future profession and unspecialized ones which school-leavers pay much less attention to.

The discussion of issues that are important for school-leavers and students, the organization of educational discussions are contributed to the language environment in the foreign language classes. This simplified the communication and exchange of ideas in foreign languages. Using a variety of methods and techniques contributed to the improvement of mental activities pupils and students, the development of a foreign language, perception, attention, imagination and memory.

The further studying ways of the problem, that are considered, are to improve all the components of psychological readiness to mastering foreign languages at the universities by incentives learning activities.

Keywords: *a foreign language, a model of psychological readiness of personality, school-leavers and students.*

Рецензенти

Корніяка О. М. – д. психол. н.,
Сердюк Л. З. – д. психол. н., доц.

Стаття надійшла до редакції 09.04.2014